

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kun Andor*
Cím: *Emlékezünk régiekről*

Forrás: *Magyar Hírlap*

Bp

(Hely)

1936 X 31

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"193"

Személy

Helyszám

EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL...

Bohémek

Nemrégiben még tele volt Budapest bohémekkel. Jókedvű, érdekes különködő, vagy derűs emberekkel, akik túltették magukat a hétköznapi polgárok szokásain. Ma már mutatóba is alig találunk közülük egyet-egyét. Nem felel meg nekik ez a mind keményebb, ridegebb új élet, mint ahogy az aranyhal is elpusztul, ha medencéjébe ecetet, vagy tintát öntenek. A régi bohémek közül emlékezünk itt meg egy pár olyanról, aki pár éve költözött csak el közülünk.

A „báró”

Érdekes figurája volt a régi újságíróéletnek. Kemény Gyula. „Báró úrnak” nevezte mindenki, Kemény bárónak. Kemény Zsigmond báróról ragadt rá ez a név, minthogy őt is Keménynek hívták s minthogy ő is újságíró volt, — éppen csak hogy nem volt báró és nem volt Kemény Zsigmond.

Aki egyszer látta, sohasem felejtette el többé alakját. Két méter magas, tagbaszakadt vasgyúró volt, mammut-testén aránytalanul kis fej, amit kis vércseorr és császárszakáll tett jellegzetessé. Óriási kezek és akkora lábak, hogy már két számmal kisebb lábakra sem gyártottak a legnagyobb lábához szokott német gyárok ilyen nagyságú cipőt.

Óregségére meg is sántult és a mankón hicegő, elaggott Herkules még feltünőbb jelenség lett. Korát nem tudta senki. Ő maga hol hetvenötnek, hol nyolcvannak mondta magát. Emberemlékezet óta ilyen öregnek

ismerte mindenki. Az Andrassy-út környékén és nagymezőutcai mulatóhelyeken, zenés, könnyűvérű kávéházakban tanyázott és a legpokolibb zsibvásárban írta cikkeit, regényeit. Egyszerre öt-hat nagyobb regényt írt, mindegyiket másszínű és alakú papirosra, különben ő is összezavarta volna azokat.

Az ucca, a mulatók közönsége szentül meg volt győződve, hogy tényleg báró a szegény szentesi kereskedő fia, aki különben félelmetes jelenség volt. Fiatal korában Temesvárott pipaszárral kergette végig szerkesztőjét. Még ha suttogott, akkor is öblösen bömbölt az ő basszbaritonja, hát még amikor haragjában egy ökölcsapásra szikrázva tört szét a legkeményebb kávéházi márványasztal is...

Ő írta Magyarországon a legtöbb regényt. Bizonyára sokszáz kötetet. Ennyit Jókai sem írt. Regényei ponyvaregények voltak, de sok történeti maggal.

Nagyszerűen ismerte a régi Budapestet. Minden háznak, vityillónak, kőnek ismerte a történetét. Ő maga volt a magyar kriminalisztika eleven lexikona. Ismerte a magyar bűneseteket, bűnösöket, a régi Pest hurkosainak, félkékalmárjainak, a Thaisz-éra, a Luft Rézik, Generalpotermacherek szomorú rendészeti állapotának minden rejtelmét. Országos feltűnést keltett az a cikksorozata, amikor megírta ezt a szenzációsan, hátborgongatóan izgalmas korszakot, amikor a bujnyikok, leánykereskedők, kasszafúrók, zsebmetszők, bérnyilkosok főprotektora maga az akkori rendőrfőkapitány volt, aki maga is egy rossz hírű mulatóhelyről nősült, s akinek

felesége körül csirkefogók, fegyencek, örömlégények s ezeknek előkelő tisztviselő, ügyvéd, sőt képviselő cinkosai képeztek udvart. Csomori Gyula álnéven írta a „báró” ezeket az írásokat, maga is röstelkedett miattuk, pedig legtöbbször a régi Pest bűnügyi krónikása több érdekességet talál, mint az egész soványka ilyenirányú irodalomban és a Bűnügyi Múzeumban együttvéve.

Dolgozott vidéken, Pesten, Bécsben, Berlinben, munkatársa volt Newyorkban a Staatszeitungnak is, a New York Times hívta meg riporternek, de ő egy szép lány kedvéért marhaszállító hajón ruccant át Londonba. Sokat nélkülözött, sokat kalandozott, volt vasutas Fiumében és Dalmáciában.

Németül írt, magyarul át kellett fésülni az írásait. Vele történt meg, hogy egy „regényében” ezt írta:

— A grófné is elutazik? — kérdezte a gróf.

— Is, — felelte a komorna.

Máskor az történt meg vele, hogy sokáig elhúzta a regényt, — folytatásonként kapta a honoráriumot, — mire a szerkesztő egy munkatárssal összegyűjtette a regény összes szereplőit egy csürbe és rájuk gyűjtatta a csürt. A hősök azonban nem haltak meg, nem égtek el, mert másnap Kemény megmentette őket s még hónapokig folytatta a regényt.

Rudolf főherceg, Orth János tragédiájáról

a legtöbb regényes variációt ő plántálta át a külföldi hírlapirodalomba.

Donáth bácsi

Donáth bácsi öreg, szegény kis újságíró volt. Az volt a nevezetessége, hogy megtanult tizenkilenc nyelven. Azt mondják, hogy alaposan megtanulta ezeket a nyelveket. Pompásan írt és beszélt még latinul, ó-görögül is

osi háziyomda 1926 — 8891

s ő fogadta saját nyelvükön az idevévedt arabokat, perzsákat. Kedvenc nyelve az angol volt. Angliában is élt valamikor az öreg. Rajongott az angolokért.

Donáth bácsi csak elemi iskolába járt. Saját szorgalmából tanulta meg a nyelveket. Olyan szenvedélye volt neki a nyelvtanulás, mint kártyásnak a játék, vagy részeges embernek az ital. Nem tudott enélkül élni. Ez volt legnagyobb öröme. Vén korában sem tudott a nyelvtanulásról leszokni. Egy héber bibliamagyarzata annyira felkeltette a Vatikán figyelmét, hogy Rómába hívták annak ismertetésére a kis öreg zsidó újságírót. Halála előtt egyébként az IBUSZ hivatalnok lett. Amikor kitört 1914-ben a világháború, az öreg Donáth az Otthon körben az asztalra csapott:

— Megőrült a világ?! Hogy merünk mi és hogy mernek a németek háborúba menni Anglia ellen? Belgium, az semmi. Semmi lenne Olaszország is. Még Oroszország is semmi. Tanuljátok azonban meg, fiúk, hogy amelyik ország ki mer kezdeni Angliával, az alul marad. Anglia művésze a politikának. Mindig biztosra megy. Ugy veszíti össze vagy békíti meg egymással a többi államokat, hogy mindig ő maradjon felül.

Majd meglátjátok, fiúk — folytatta — hogy Anglia nyeri meg a háborút. Azután elcsapja az osztrák császárt, feldarabolja a monarchiát, megcsönkítja Németországot. Vilmos császárt pedig valamelyik szigetre vagy külföldi faluba fogja száműzni. Ugy tesz vele, mint ahogy nagy Napoléonnal tett.

Amikor Donáth bácsi ezt mondta, tele volt az ország háborús lelkesedéssel, a biztos győzelem kábulatával. Az egyik újságíró dühöngött az öregre, a másik lehurrogta, legtöbbször pedig bogaras, vén szárnak tartotta. S amit Donáth bácsi akkor mondott, az utolsó betűig valósággá vált...